

Yılmaz Murat Bilican: 6-7 Eylül Olayları ve devlet in faş olması

Posted on 07/09/2014

Türkiye Cumhuriyeti devletinin geçmişte kalkıştığı, ve sonradan “muhteşem bir örgütlenme” olarak anılan ve bir türlü hakkıyla yüzleşemediğimiz, bu nedenle de, yaşananlar ve sonuçları bakımından vicdanımızı derinden sızlatan “6-7 Eylül Olayları”nın 58. yıldönümündeyiz. Başta planlananın çok ötesine sıçrayan, biraz da bu nedenle, tertipleyenlerin eline yüzüne bulaştırdıkları ve devletin faş olmasına neden olan bir örgütlenmedir 6-7 Eylül. Özellikle İstanbul ve İzmir’de, başta Rum’lar olmak üzere gayrimüslim vatandaşlara kabus gibi iki gün yaşatan bu olaylara, Türk ulus-devletinin kuruluş sürecinde uygulanan politikaların aslında bir devamı niteliğinde fakat, biraz aceleye gelmiş, sonuçları beklentileri aşmış bir örgütlenme olarak bakmak da mümkündür.

Ne oldu 6-7 Eylül 1955’te?

1955 yılına bakarsak, ülke gündemindeki en önemli madde Kıbrıs sorunudur. Grivas önderliğindeki EOKA, adada yaşayan İngiliz ve Türklere karşı terör saldırılarına başlamış, saldırılar kamuoyunda büyük bir öfkeye neden olmuştur. Bu sırada İngiltere, Türkiye ve Yunanistan’ı konuyu görüşmek üzere Londra’da toplanacak üçlü bir konferansa davet etmiş, Konferans 29 Ağustos’ta başlamış ve Dış işleri bakanı Fatin Rüştü Zorlu Türkiye’yi temsilen yerini almıştır. Basın ve siyasi çevreler tarafından çok önceden başlatılan, Rum vatandaşlarını ve Yunanistan’ı hedef alan kampanyalar yürütülmektedir. Kıbrıs Türktür Cemiyeti ve Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) kampanyalara katılan ve ön plana çıkan iki örgüttür. KTC başkanı Hikmet Bil, Hürriyet Gazetesi yazarı ve hükümetle yakın ilişkileri olan bir kişidir. Yönetim kurulu üyelerinin de hem basınla, hem hükümetle hem de

Milli İstihbaratla ilişkileri bilinmektedir. “Türkiye Türklerindir” alt başlığıyla çıkan Hürriyet gazetesi, Yeni Sabah ve İzmir’de yayınlanan Gece Postası gazeteleri yoğun bir Fener Rum Patrikhanesi ve Yunanistan aleyhtarını yayın yürütmektedirler.

Zorlu’nun Londra’dan gönderdiği ve konferansta, Türk kamuoyunun güçlü sesinden söz ederek elini güçlendirmek istediğini belirten telgrafı Hikmet Bil’le paylaşan Menderes, aslında olaylar için adeta başlat komutu verir. 5 Eylül tarihli gazetelerde üç Rum casusun yakalandığı haberi çıkar aynı gün Taksim’de bir Rum genci dövülür, bazı Rum gazeteler yakılır ve “Kıbrıs Türktür” yazılı bir pankart Patrikhane’ye bırakılır. Ortam oldukça sıcaktır.

Beklenen Kıvılcım Selanik’ten Gelir

6 Eylül günü öğlen saatlerinde radyolar, Selanik’te Atatürk’ün evinin bombalandığını duyurdu. (Gerçekte bahçeye atılan küçük çaplı bir patlayıcı binanın iki camını kırmıştı sadece) Demokrat Parti ve Milli istihbaratla yakın ilişkide olan İstanbul Ekspres gazetesi, bu haberle normal tirajının çok üstünde baskı yapar. (Bunun için önceden kağıt stoğu yaptığı iddia edilmiştir)

Öğleden sonra ellerinde tek tip sopalarla harekete geçen gruplar Önce İstiklal’de gayrimüslimlere ait işyerlerini taşlamaya ve yağmalamaya başlarlar. Yağma kısa sürede, diğer semtlere de yayılır. Sonradan tanıkların anlattıkları, grup liderlerinin ellerinde listelerin olduğunu ve buna göre hareket ettiklerini, bazı ev ve işyerlerinin önceden tebeşirle işaretlendiğini, cana zarar vermemek üzere uyarıldıklarını gösterir. (Bu sayede az can kaybı, bol tecavüz olmuştur.) Benzer eylemler İzmir’de de başlar. 6 Eylül gecesi olaylar artık çığırından çıkmıştır yağma ve zorbalık akıl almaz boyutlara ulaşmış ve kontrol kaybedilmiştir.

Hükümet 6 Eylül’de İstanbul, Ankara ve İzmir’de sıkıyönetim ilan eder. Ama iş işten

geçmiştir, yıllardır gayrimüslimlere karşı öfkeyle yetiştirilen kitleler, kontrolsüzlüğün ve yağmanın da tadını alınca durdurulamamışlar, saldırılar İstanbul'da 7 Eylül'de de aynı hızla devam etmiştir.

“Dozu kaçmış” bilanço

Celal Bayar'ın, İstiklal Caddesi'ndeki hasarı görünce, etrafındakilerin duyacağı bir sesle İçişleri Bakanı Namık Gedik'e “Galiba dozu kaçırdık” dediği olaylarda, “Türk basınına göre 11 kişi, bazı Yunan kaynaklarına göre 15 ölü vardır.Yaralı sayısı resmî rakamlara göre 30, gayri resmî rakamlara göre 300'dür. Sadece Balıklı Hastanesi'nde 60 kadın tecavüz nedeniyle tedavi görmüştür. Tecavüze uğrayanların 200'ü aştığı sanılır. 200 bin kişilik güruhun katıldığı tahmin edilen bu harekâta, ölüm olaylarının az olması ve saldırganların en ufak bir direnişte geri çekilerek başka hedeflere yönelmesi, hükümetin bir katliam planlamadığını, amacın başta Rumlar olmak üzere gayrimüslimleri ekonomik olarak güçten düşürmek, sonra da korkutarak ülkeden kaçtırmak olduğunu düşündürür.

Olaylar sırasında, resmî rakamlara göre 5.300'ü aşkın, gayri resmî rakamlara göre 7 bine yakın bina saldırıya uğrar.

ABD Başkonsolosluğu'na göre saldırıya uğrayan işyerlerinin yüzde 59'u Rumlara, yüzde 17'si Ermenilere, yüzde 12'si Musevilere, yüzde 10'u Müslümanlara; evlerin yüzde 80'i Rumlara, yüzde 9'u Ermenilere, yüzde 5'i Müslümanlara, yüzde 3'ü Musevilere aittir. Ayrıca İsveç Büyükelçiliği binası ile Fransız, İtalyan, Avusturya ve Almanlara ait işyerleri ile Ermeni ve İngiliz mezarlıkları da saldırılardan nasibini almıştır. Hasarın mali portresi konusundaki en düşük tahmin o günün değerleriyle 150 milyon lira, en yüksek tahmin 1 milyar liradır. “ (Ayşe Hür, 6-7 Eylül'de devletin 'muhteşem örgütlenmesi', Taraf Gazetesi ,07.09.2008)

Hükümet olayların ardından özür dileyerek zararların ödeneceğini söyler, hemen ardından komünist avına başlar, tanınmış solcuları tutuklar fakat gelen tepkiler üzerine serbest

bırakmak zorunda kalır. Dava gerçek suçlulara dokunamadan kapanır. 1960 darbesi sonrasında yeniden açıldığında ise devlet olup biteni, büyük bir öfkeyle yargıladığı siyasetçiler üzerine yıkarak kendini temize çıkarır.

Peki bu ilk miydi?

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Anadolu'nun Türk'leştirilmesi Kemalist ideoloji tarafından vazgeçilmez bir politika olarak benimsenmiş, yasalar ve uluslar arası sözleşmelerde bir takım azınlık hakları garanti edilmesine rağmen, yapılan mübadele anlaşmalarıyla azınlıklardan kurtulma, kalanlar için de yoğun bir asimilasyon politikası izlenmiştir. Bütün politikalarını Türklük üzerine kuran devlet, modernleşme projelerinin ancak bu şekilde gerçekleşeceğini hesaplamıştır. Bu yaklaşım hem ekonomik hem de siyasal olarak, Türk olmayan azınlıkları engel olarak görmüştür. "Hükümetin özellikle ekonomi politikası alanında aldığı önlemler, Türk unsurun taşıyıcı öge olarak düşünüldüğünü gösterir. Nitekim 1942 yılında yürürlüğe giren Varlık Vergisi, Ermenilerin, Rumların ve Yahudilerin ekonomideki liderliğine son vermeyi hedeflemiştir. Devletin zorunlu göç ve iskân politikaları da bu homojenleştirme çabalarıyla bir arada değerlendirilmeli, dolayısıyla, 1934'teki, 'Trakya olayları' olarak bilinen ve Yahudileri zorunlu göçe sevk için yapılan saldırılar ile 1930'larda Kürtlere uygulanan iskân politikaları da bu bağlamda ele alınmalıdır. Aynı dönemde, 1929-1934 arası Anadolu Ermenilerinin Anadolu'nun merkezlerine ve ardından İstanbul'a göç ettirilmesinin amacı ise gayrimüslimleri tümüyle Anadolu'dan uzaklaştırıp İstanbul'da toplamaktır. 1946' da yazıldığı düşünülen bir CHP azınlık raporu bunu açıkça ifade eder. Rapora göre, 1950'lere kadar Anadolu, Yahudi ve Hıristiyanlardan temizlenmeli ve sonra İstanbul, Yunanistan'la olan bağları ve nüfusun çokluğu nedeniyle Rumlardan arındırılmalıydı." (Dilek Güven 6-7 Eylül Olayları, Radikal, 06/09/2005)

Uygulanan bu politikaların sonraki yıllarda da bitmediğini, kesintisiz bir devlet politikası olarak hep devam ettiğini söylemek için bazı satır başları verebiliriz: 1964 yılında Rum

vatandaşların Yunanistan'a göçe zorlanması, 2000'li yıllarda Milli Güvenlik Kurulu toplantılarının önemli bir gündem maddesinin misyonerlik olması, Trabzon'da öldürülen rahip, Hrant Dink cinayeti, Malatya'daki Zirve Yayınevi cinayetleri ve son olarak ortaya çıkan devletin Lozan'dan bu yana Ermeni, Rum, Yahudi vatandaşlarını nüfus kayıtlarında numaralandırmış olması ve bu numaraların hala kullanılıyor olması...

Yazımızı, olayların yönünü ve boyutunu ve faillerini ele verecek alıntılarla bitirelim.

Canlı Tanıklar

"Çok, çok fena. O zaman ben evliydim, iki yaşındaydı Lula. (Sarıyer) Yenimahalle'de yazlıktaydık. İstanbul'dan haber geldi, Beyoğlu yanıyor. Saat sekiz, sekiz buçuk filan. Taş dolu bir kamyon geldi. Kamyonun içinden 10-15 kişi çıktı, ilk evvela gazinoyu kırdılar, bir şey bırakmadılar. Bir araya toplandık, zangoç vardı, karısı ve oğluyla; papaz vardı kızları ve karısıyla beraber. Başladılar dışarıdan camları kırmaya, taş atmaya. Aman n'apalım derken artık karanlık da oldu. Arka tarafta bir Türk ailesi oturuyordu, biliyordu o ne olacağını. Hemen papazın kızlarını aldılar, pencereden. Ben Lula'yı şiltenin altına koydum, çocuğu öldürecekler. Taşlar yağmur gibi geliyor. Evin kapısına geldiler. Onu da tekmeyle kırdılar. Babam hemen oda kapısını açtı. Türkçeyi Türk gibi konuşuyordu babam. 'Kırıyoruz' dedi, 'Kıbrıs için. Helal olsun, vatana helal olsun' dedi, gelenler. 'Beni, karımı, kızlarımı öldürün' dedi babam. 'Yok, öldürmeye iznimiz yok' dediler, 'kırmaya iznimiz var.' İsmi sordular, 'Kemal' dedi babam. 'Afedersin, Kemal ağabey' deyip gittiler. Bakkala gittiler, bakkal da diyor ki, 'Hangi Kemal? Bu Koço'dur, Rum'dur.' Tekrar geldiler. Radyo ve buzdolabını pencereden aşağı attılar. Yataklar, elbiseler, gardırobun içinde bir şey kalmadı. Yani biz kaldık. Titriyorduk, 'Kırın' diyordu babam, ne yapsın, 'kırın, atın, helal olsun, atın!' Kırdılar, vurdular, gittiler. Papazın kızlarını istediler. 'Burada yoklar' dedik. Papazı aldılar, bir motosikletin üstüne bağladılar, yol boyunca çektiler."

Aynı saatlerde, F.S.'nin kocası bir an önce ailesinin yanına gelmek üzere Sirkeci'den yola çıkar. "O akşam kocam işteydi. Saat üçte geldi; Sirkeci'den, Yenimahalle'ye yayan geldi. O da kırıp yırtıp da geliyordu, ne yapsın. Kırmayan, yıkmayan gâvurdur, diye düşünüyorlardı." (Tarihe Bin Canlı Tanık projesi kapsamında 74 yaşındaki ev kadını F.S. ile yapılan görüşmeden aktaran Dilek Güven, 6-7 Eylül Olayları, s. 14-15)

"Tünel'de Cevat Bey'e ait bir kumaş dükkânı vardı. Adam Türktü, ama onun da işyerini yağmalamaya başladılar. Adam hemen pantolonunu aşağı indirdi ve sünnetli olduğunu gösterdi. O da bu şekilde adamları durdurmaya çalıştı. (A.g.e., s. 17)

"Yayamın evindeyken orada gördüklerime inanamadım. Kapılar ve pencereler artık yoktu. Buzdolapları, dolaplar, aynalar parçalanmış ve evinin önüne yığılmıştı. Yataklar, yorganlar kesilmiş, yünler her tarafa dağıtılmıştı. Elbiseler, ayakkabılar, örtüler, halılar lime lime edilmiş, yığınlar halinde tabak çanak binlerce parçaya bölünmüştü. Somya parçalanmış, avizeler, vitrinler, masalar, sandalyeler ve koltuklar baltayla kesilmişti. Yerde odun, kömür ve gaz, tuz ve şeker, yağ ve yumurtalardan bir birikinti oluşmuştu. Soba da tahrip edilmiş, bazı valizlerin içindekiler dahi makasla kesilerek kullanılamaz hale getirilmişti." (A.g.e., s. 19-20)

"Anneme, Müslüman kadınlar gibi görünsün diye beyaz başörtüsü taktık. Pencereye bir bayrak uydurduk. Kapıya oturdum. Kalabalık bir grup önümden aktı. Kiminin elinde bir top kumaş, kiminde bir makine parçası vardı. Bütün cadde eşya doldu. Sadece Rum evlerini değil, tüm gayrimüslimlerini yağmaladılar. Yedikule Caddesi üzerindeki bir kiliseyi ateşe verdiler. Kıvılcımlar bizim evin üstüne düşüyordu. Caddede üç kişi durdu. Bizim eve bakıyorlardı. Yanlarına gittim, 'Bu evin sahibi Ermeni. Şimdi Florya'da yazlıkta. Aşağıda ben varım, hatırlatırım' dedim. Annem Müslüman bir kadın gibi kahve pişirdi. İçtik birlikte... Yağma saatler sürdü. Gece yarısına kadar kapıdan ayrılmadım. Sonraki gün dükkânıma gittim. Kepenkler kırılmış, dükkâna girilmişti. Benim dükkâna komşum Laz Mehmet girmiş. Sabahları birlikte çay içerdik. Çok ağrıma gitti." (Dilek Güven 6-7 Eylül Olayları, Radikal,

06/09/2005)

İtiraf Gibi

Özel Harp Dairesi (ÖHD) başkanı, Genelkurmay İstihbarat başkanlığı ve Milli Güvenlik Kurulunda üst düzey görevlerde bulunmuş emekli Tuğgeneral Sabri Yirmibeşoğlu'nun gazeteci Fatih Güllapoğlu'na söyledikleri:

“Bak ben sana bir örnek daha vereyim. 1974'teki Kıbrıs Harekâtı. Eğer Ö.H.D. olmasaydı, o harekât, yani iki harekât da o kadar başarılı olabilir miydi? (...) Adaya, bankacı, gazeteci, memur görüntüsü altında Özel Harp Dairesi elemanları gönderildi ve bu arkadaşlarımız, adadaki sivil direnişi örgütlediler, halkı bilinçlendirdiler. Silahları 10 tonluk küçük teknelerle adaya soktular. Sonra 6-7 Eylül olaylarını ele al...

-Pardon Paşam anlamadım, 6-7 Eylül olayları mı?

-Tabii. 6-7 Eylül de, bir Özel Harp işiydi. Ve muhteşem bir örgütlenmeydi. Amaca da ulaştı. Sorarım size, bu muhteşem bir örgütlenme değil miydi?

-E, evet Paşam!...”

(“Türk Gladio'su İçin Bazı İpuçları,”Tempo Dergisi, S. 24, 9-15 Haziran 1991)

Kaynak: t24.com.tr